

Til: Olje- og energidepartementet

Oslo 14.4.2021

Høringsuttalelse

Samfunnsbedriftene er arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for 550 virksomheter, herunder i nærmere 150 selskaper innen energi og bredbånd. Virksomhetene deltar i hele verdikjeden for energi, fra produksjon av vann- og vindkraft, til distribusjon og omsetning av elektrisitet og leveranse av bredbåndstjenester.

Sammendrag

Departementet vil pålegge aktører som planlegger å bygge nye, eller foreta omfattende oppgraderinger av energi- og industrianlegg, å gjennomføre en kost-nytteanalyse av å utnytte spillvarme. For anlegg som er omfattet av energieffektivitetsdirektivet vil det også åpnes for enkeltvedtak om at anlegg ikke bygges dersom en slik kost/nytte-analyse viser seg å være negativ.

I tråd med EED artikkel 14 nr. 5 foreslår departementet at disse kravene omfatter kraftverk, industrianlegg og energiproduksjonsanlegg og fjernvarme- og fjernkjøleanlegg med mer enn 20 MW samlet innfyrt termisk effekt (varmeeffekt). Plikten til å utføre en kost-nytteanalyse utløses ved planlegging av bygging av nye anlegg og ved omfattende oppgradering av eksisterende anlegg. Med omfattende oppgradering menes en oppgradering hvor kostnadene er høyere enn 50 prosent av investeringskostnadene for et nytt sammenlignbart anlegg.

For det andre foreslår departementet at datasentre med mer enn 2 MW samlet elektrisk effekt, og andre anlegg med mer enn 20 MW samlet elektrisk effekt, skal omfattes av plikten til å gjennomføre kost-nytteanalyse. Analysen skal sendes inn til energimyndighetene for godkjenning. Disse anleggene er ikke omfattet av kravene i EED.

Vurdering

Samfunnsbedriftene Energi er positive til å innføre krav om kost/nytteanalyse for spillvarme for enkelte nye industrianlegg. Når det gjelder større anlegg er det få som blir berørt i Norge, så forslaget er spesielt interessant med tanke på ny grønn industri, som datasentre og batterifabrikker, hvor Norge også går lenger enn EU-regelverket i dette forslaget. Over hele landet er det en bølge av planlagte etableringer av datasentre, batterifabrikker og andre kraftforedlende industritiltak. Det er en konkurranse mellom landsdeler, der tilgang på elektrisitet til en lav pris er avgjørende for etablering av ny industri. Dette er svært positivt for norsk industriutvikling, og Norge har gode forutsetninger for å legge til rette for denne typen industri.

Det er likevel betenkelig at mye av næringsetableringen er planlagt i områder hvor det ikke foreligger noen planer om bruk av spillvarme. Det blir som å kjøre med bremsene på, man forbruker masse energi, uten å få full effekt av energiproduksjonen. Det er derfor nødvendig å innføre kost/nytte analyse av spillvarme for å unngå store mengder energitap. Grunnen til dette er at den nye industrien gjerne vil ligge nært kraftproduksjon, som ofte ligger i områder

med lav befolkningstetthet. Det er mest aktuelt med fjernvarme i befolkningstette områder, og man får dermed en situasjon hvor spillvarmen ikke blir benyttet.

Selv i områder med relativt høy befolkningstetthet, som på Jæren, er det et problem at all energi fra spillvarme ikke tas i bruk. Her er det flere konkrete planer om etablering av ny industri. Selv om det finnes eksisterende fjernvarmenett på Jæren klarer ikke disse ta opp all spillvarmen, og store mengder går i havet. I tillegg til å være problematisk i seg selv å tape store mengder energi, kan en slik utpumping av varmt vann føre til konsekvenser for lokalt økosystem i havet. Andre steder vil ingen spillvarme bli brukt, og all energien går i ferskvann, havet eller til luften.

Det finnes ulike typer bruk av spillvarme avhengig av temperaturen fra anlegget, noe kan gå til forskjellig næringsvirksomhet direkte, for eksempel spesielle oppdrettsanlegg og til gartnerier. Vi mener derfor at det ikke skal stilles krav om positiv kost/nytteanalyse på mindre anlegg, da etablering av ny industri med potensiale for bruk av spillvarme kan generere ny næringsvirksomhet som følge av tilgang på rimelig energi. Det burde likevel stilles krav om at en slik analyse pålegges, slik at det settes i gang en prosess med involvering av nettselskaper, lokale og regionale myndigheter og næringslivet for å kartlegge en konkret bruk av energien.

Det er viktig at man tar til betraktning en helhetlig tankegang om energibruk i slike anlegg. I andre land med høyere befolkningstetthet kan regnestykket potensielt bli annerledes miljømessig om spillvarmen blir brukt til energibruk. Vårt største komparative fortrinn er tilgangen på fornybar energi til en rimelig pris. Men det å pumpe restvarmen i sjøen er liten effektiv bruk av denne energien. Vi mener derfor det er riktig av departementet å tolke regelverket strengt. Vi støtter forslaget om at det kan stilles krav til en positiv kost/nytteanalyse ved større industrianlegg, mens mindre anlegg må gjennomføre en slik analyse før idriftsettelse. Bruk av terskler for unntak fra regelverket bør begrenses. Sett i sammenheng med krav om energikartlegging i store foretak etter at industrianlegget er satt i drift, har vi tro på at bevisstheten rundt energibruk i et helhetsperspektiv blir større.

Med vennlig hilsen

Cecilie Bjelland
Direktør
Samfunnsbedriftene Energi